

Doğal Çevre Tanımı

Türkiye, flora ve fauna açısından, en zengin biyolojik çeşitliliğine sahip ülkelerinden biridir. Bu çeşitlilik farklı coğrafya, yeryüzü şekilleri, iklim ve toprak yapılarının sonucudur. Bu yüzden de Türkiye 10.400 tür ile Suriye (3.500), İran (7.000) veya Bulgaristan (3.300) gibi komşu ülkelerden daha zengin bir bitki örtüsüne sahiptir.

Türkiye, soyu tükenmemesi için korumaya gerek duyan birçok türe ev sahipliği yapmaktadır. Bu etkenlerden dolayı, bu eşsiz varlıkları korumak için ülkede devam etmekte olan birçok proje mevcuttur. Bu projelerden önemli bir kısmı, 14 Özel Çevre Koruma Bölgesine sahip olan Muğla'da yürütülmektedir.

27 antik şehre ev sahipliği yapan Milas'ın turistik yerleri sadece tarihle sınırlı kalmamaktadır. Milas'ın zengin doğası, tarih boyunca önemli yerleşim yerlerinden biri olmasının sebebidir.

Bafa ve Tuzla, Milas sınırları içerisindeki iki büyük göldür. İkisi de daha önce denizin bir parçasıydı ve hala tuzlu suya sahiptirler. Bu, bölgeyi ziyaret eden kuş çeşitliliğinden ötürü çok değerlidir. Bafa Gölü sulak alanı bir Ulusal Koruma Parkı'dır. Alan binlerce kuş için barınma yeridir ve bunlar arasında en yaygın olanları gri ördekler, pelikanlar, kuğular, gri kazlar ve gri balıkçılardır.

Milas'tan 23 km uzaklıkta bulunan Sırtlandağ bölgesi, 760 hektarlık alanı kaplayan ve nesli tükenmekte olan Halep çamı ağaçlarına (*Pinus halepensis*) ev sahipliği yapan bir ormana sahiptir.

Muğla'da Fauna ve Flora

Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi, Muğla İli'nin güneydoğu sınırındadır ve Akdeniz iklimine sahiptir. Uzun sahil şeridi ve çok sayıda koyu ile büyük yatçılık potansiyeline sahiptir. Bu bölgede, tüm Akdeniz bitki örtüsü çeşitleri, değerli kızılçam (*Pinus brutia*) ve orman alanlarını bulunmaktadır. Yüksek kalitedeki orman yoğunluğu Gökova Körfezi'nin kuzey kıyılarında, Kıran Dağları'nın eteklerinde artmaktadır. Gökova bölgesi ve etrafındaki dağlar yüksek yağış miktarına ve zengin bir floraya sahiptir. Gökova Körfezi'nin güneyinde büyük sayıda vahşi hayvan türleri bulunmaktadır.

Fethiye bölgesinde de benzer olarak kıyılarda maki ve yüksek kesimlerde çam ağaçları görülmektedir. Yüksek bölgelerdeki ağaç türleri karaçam (*Pinus nigra*), kızılçam (*Pinus brutia*) ve sedirlerken (*Cedrus Libani*), kıyılarına yaşlaştıkça çalılar, zeytinlikler (*Olea europaea*), meşe ağacı çeşitleri (*Quercus sp.*) ve narenciye bahçeleri görülmektedir. Bölgenin en önemli endemik türü sığla ağacıdır (*liquidambar orientalis*). Köyceğiz Özel Koruma Bölgesi'nde en yaygın bitki türü kızılçam, sığla ağacı, maki,

phrigana ağaçları ve çalılardır. Ayrıca, Köyceğiz bölgesindeki göllerin etrafındaki bataklık alanlarda ve kıraç arazilerde yetişen bitki türleri de bölgenin diğer türleridir.

İztuzu plajını üreme için kullanan *Caretta caretta* deniz kaplumbağaları, yok olma tehlikesinde oldukları için resmi koruma statüsü almışlardır. Göl etrafındaki alanlar, kanallar ve ormanlık bölgeler çeşitli hayvan türleri için hem beslenme hem de barınma açısından büyük önem taşımaktadır.

Caretta caretta deniz kaplumbağalarını ve yumurtalarını bıraktıkları alanı korumak için, Dalyan Çayı ve İztuzu Plajı ağzında çığır açan bir proje geliştirilmiştir. Alan gündüzleri plaj için kullanılmaktadır fakat geceleri kaplumbağalara bırakılmaktadır. Yumurta bırakılan alanlar işaretlenmiş ve koruma altına alınmıştır ve bu yuvalara plaj şemsiyesi koymak bile yasaklanmıştır.

Sadece *Caretta caretta* deniz kaplumbağaları değil, sığla ağacı ormanlarında ve göl etrafında yaşayan geniş sayıda kuş türü de resmi koruma altına alınmıştır. Su tavuğu, leylek, balıkçıl, kırlangıç, sazlık bülbülü, yılan kartalı, arı kuşu, martı, çeltik kargası ve küçük beyaz balıkçılar bölgeyi beslenme alanı veya kış korunağı olarak kullanmaktadır.

Bölge, zeytin ağaçlarını da içeren Akdeniz doğal bitki örtüsünün, kızılçamların (*Pinus brutia*), sandal ağacı (*Arbutus andrachne*) ve badem ağaçlarının bulunduğu bir biyolojik zenginliğe sahiptir. Bölge halkı doğal yetişen keçi boynuzu, adaçayı, kekik ve defne toplamaktan başka, bambus türü arıları seracılıkta gübre olarak kullanmakta ve dağ keçilerinden de faydalanmaktadır (*Capra aegagrus*).

Datça yarımadasında genel bitki örtüsü dışında, Girit'te bulunan *Phoenix theophrasti* türüyle alakalı olduğuna inanılan bir endemik hurma türü mevcuttur. Bölgede aynı zamanda endemik sığla ağaçları da vardır. Datça — Bozburun yarımadası bölgedeki zayıf altyapı sayesinde neredeyse el değmemiş şekilde korunmuştur. Yerleşim yerleri dışında kalan alanlar Kültürel ve Doğal sit alanı olarak olarak tanımlanmaktadır. Bölgenin en büyük yerleşim yerleri olan Datça ve Bozburun'da antik şehirler ve arkeolojik yapılar korunmaktadır. Ormanlık bölgeleri, tarım alanlarını, hurmaları, bademleri ve zeytin ağaçlarını koruma ilkesi kabul edilmiştir. Mevcut ulaşım koşullarını iyileştirme veya değiştirme teklifleri minimalist yaklaşımla değerlendirilmiş ve alternatif ulaşım seçenekleri reddedilmiştir. Nesli tükenmekte olan bitki örtüsü çeşitlerinin korunmasına büyük önem verilmektedir. Endemik fidanlıkları yok eden yangınlar göz önünde bulundurulduğunda, bu tarz mihraklardan kaçınmak için aşırı önlemler daha da önem kazanmaktadır.

Muğla'nın Endemik Bitki Örtüsü

Türk endemik türlerinin önemli oranda miktarı Muğla sınırları içerisinde bulunmaktadır. Türk endemik türleri arasında en başta gelenleri: sığla ağacı (*Liquidambar orientalis*), sadece Muğla kıyı şeridi boyunca ve Çine çayı etrafında; adaçayı bitkisi (*Salvia officinalis*) Muğla'dan İzmir'e sahil kayalıkları üzerinde; aslankulağı (*Leonurus cardiaca*) Muğla ve Aydın kıyılarında; ve çan çiçeği (*Campanula fruticulosa*) Kuşadası ve Ortaklar ile civarında. Aynı zamanda dikenli yaban papyası (*Bellis perennis*) Aydın kıyılarında, Ödemiş ve orta Toros Dağları'nda; yüksük otu (*Digitalis sp.*) Muğla ve İzmir kıyı şeridinde; ve kantaron otu (*Centaurea sp.*) Muğla Sandras Dağları'nda görülmektedir. Köyceğiz yakınlarındaki Sandras Dağları birçok endemik türe ev sahipliği yapmaktadır ve bu zenginliği korumak için bölge korunma altına alınmalıdır. Muğla'da bulunan diğer endemik türler:

- *Onopordum caricum*: Düz alanlarda büyüyen bir tür dikenli ot. Sadece Muğla'nın Köyceğiz, Datça ve Marmaris bölgelerinde yetişir.
- *Globularia dumulosa*: Kalkerli kayalık alanlarda bir bitki örtüsü.
- *Cyclamen trochopertanthum* (Öksürükotu): Bölgede bahar mevsiminde karların erimesinden sonra zemini kaplayan bir ot türü. Çeşitli yöresel isimleri vardır.
- *Campanula fruticulosa*: Dağların yüksek bölgelerindeki kayalık alanlarda yetişen bir bitki türü
- *Sternbergia candida* (yerel olarak bir çakıl nergisi türü olarak adlandırılır): Doğal olarak sadece Fethiye bölgesinde yetişen kokulu çiçekleri olan bir bitki. Mevsimde erkek çiçek verir. Toros Dağları'nın güneybatısında *Sternbergia Candida* çiçeklerini mart ayında sedir ağacı (*Cedrus libani*) altında açar. *Sternbergia* ailesinin tek beyaz çiçek veren üyesidir.
- Sığla ağacı: Bu bitki türü astıma ve nefes alma sorunlarına iyi gelir. Aynı zamanda tütüsü yapımında da kullanılır. Bu endemik tür için doğal yaşam alanı nehir vadileri çevresi ve deniz kenarıdır. Mevsim bakımından nemli ve sıcak bölgeleri sever. Toprak türlerinden en iyi volkanik ve killi topraklar, kum, kalkerli toprak ve gevşek yapılı besin bakımından zengin yerlerde yetişir.

Muğla 82 kayıtlı ağacın bulunduğu bir anıtsal ağaç cennetidir. Çınar ağacı (*Platanus orientalis*), andız ağacı, karaçam (*Pinus nigra*), karaağaç (*Ulmus* sp.), karakavak (*Populus nigra*), meşe (*Quercus*), sığla ağacı (*Liquidambar orientalis*), palmye, ardıç ağacı, okaliptüs, keçiyoynuzu (*Ceratonia siliqua*), akasya ağacı, dut ağacı (*Morus nigra*) ve damla sakızı ağacı (*Pistacia lentiscus*) bu ağaçlara örnektir. Fakat korunmakta olan ağaçların çoğu çınar ağaçlarıdır. Bunlardan en öne çıkanı Köyceğiz Sandras Dağları'ndaki 700 yıllık karaçam olmakla birlikte, Pınarbaşı — Bozöyük'teki 6 metre çapındaki çınar ağacı ve Marmaris'in Bayır Köyü'ndeki benzeri diğer örneklerdir.

Uluslararası Ramsar Sözleşmesi'ne¹ göre doğal veya yapay, geçici veya kalıcı, durgun veya akan, tatlı veya tuzlu, çekildiği zaman altı metreden daha az derinlikte olan tüm sular, bataklık araziler ve turbalıklar sulak alandır.

Aşağıdaki sulak alanlar Muğla İli Özel Çevre Koruma Bölgeleri'nde bulunmaktadır.

- Kocagöl-Kükürtlü Göl ve etrafındaki tüm küçük ve büyük göller sistemi.
- Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Dalaman sınırları içerisinde, Dalaman çayının denizle buluştuğu yerde oluşan bir sistem.
- Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Dalaman sınırları içerisinde, Yanıklar, Kargı ve Çiftlik bölgesel sistemleri.
- Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Fethiye sınırları içerisinde, Köyceğiz Gölü ve Dalyan kanalları.
- Köyceğiz - Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Köyceğiz ile Ortaca sınırları içerisinde, Gökova sahil şeridi bölgesi feyazan sistemindeki ırmak.
- Gökova-Akyaka Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Akyaka Belediyesi ile Akçapınar ve Gökçe köyleri sınırları içerisinde, Akbük ırmakları feyazan sistemi.
- Gökova-Akyaka Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi, Yerkesik'in Akbük Köyü'ndeki küçük köyünün çevreleyen alan.

